

ANTALYA KENT KONSEYİ

KONYAALTI BOĞAÇAY PROJESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

14.02.2018

Boğaçay Projesinin son gelinen durumuna ilişkin, 12 Aralık 2017 tarihinde, Antalya Kent Konseyi Yürütme Kurulu üyelerine Antalya Büyükşehir Belediyesi ve proje ekibi tarafından, bir bilgilendirme sunumu gerçekleştirilmiştir. Toplantı sonucunda Yürütme Kurulu kararı gereği Boğaçay ve Konyaaltı Sahil Projelerinin çalışma gruplarında değerlendirilmesi kararı alınarak Belediyesine iletilmesi kararlaştırılmıştır. Bu karar doğrultusunda; Antalya Kent Konseyi İmar ve Planlama Çalışma Grubu, Altyapı Çalışma Grubu, Tarım Çalışma Grubu ve Eğitim Çalışma Grubu ve yürütme kurulu üyeleri görüşleri doğrultusunda aşağıda belirtilen projeye ilişkin görüş ve öneriler hazırlanmıştır.

1. Günümüzde Boğaçay Projesinin yer aldığı Konyaaltı ilçesinde hızlı bir nüfus artışı söz konusudur. Antalya kent bütünü planlama çalışmaları kapsamında değerlendirildiğinde Konyaaltı ilçesi sürekli gelişimini devam ettirecektir. Üst ölçekli planlama çalışmalarında Konyaaltı için böyle kapsamlı bir vizyon projesinin öngörülmemiş olması sonradan ilave edilen bu projeler uygulamada birtakım sorunlar doğurmakta, bunun sonucunda kentsel alan kullanımlarındaki artış ve farklılaşma, ulaşım, çevre sorunları, sosyal ve donatı alanlarında yetersizlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Önerilen projeye nüfusun Konyaaltı ilçesine olan talebi artabilecek ve yeni açılan imar alanlarıyla yapılaşma artarak arazi değerleri ve emlak satışları da bu süreçten etkilenecektir. Bu da birtakım haksız kazanç sahiplerinin oluşmasına zemin hazırlayacaktır. Alanda birtakım mülkiyet ve planlama sorunlarından dolayı uygulamada da sorunlar oluşabilecektir.
2. Boğaçay Deresi ve çevresi bir taşkın alanıdır. Bu yüzden buraya uygulanacak projenin öncelikle bir taşkın önleme projesi olması büyük önem taşımaktadır. Havza bazında planlama yaklaşımıyla ele alınması, gelecekte herhangi bir taşkın olduğunda can ve mal kaybını en aza indirgeyecek, afetleri önleyici tedbirlerin projede ele alınması bir zorunluluktur. Tarafımıza sunulan Boğaçay Taşkın Koruma Rusubat ve Kontrolü Etabı Projesinin DSİ tarafından hazırlanıp onaylanan projesinden farklı olarak ek herhangi bir çalışmanın önerilmemiş olduğu görülmektedir.
3. Proje iki aşamalı olarak düşünülmektedir. Birincisi Boğaçay Havzasının Taşkınlarını önlemek, İkincisi, taşkın sorunu çözüldükten sonra havzanın değerlendirilmesidir. Taşkın önleme çalışmaları ile ilgili yasal mevzuat ile Başbakanlık Genelgelerin de yapılacak işler ve sorumlu kurumlar bellidir. Bu koordinasyon sağlanamadığı takdirde (batı çevre yolunda olduğu gibi) proje uzun yıllar sürebilir. DSİ'nin Q100 debiye göre tasarladığı taşkın önlemlerinin yetersiz olacağı açıktır. Q500 =4500 m³/sn debiye göre yeni taşkın raporu hazırlanmalıdır. Boğaçay Projesinde öncelikle amacın taşkın olduğu kesin olarak belirtilmektedir. Taşkın debisi hesabında Q 100 yerine Q 500 ün kabul edilmesi yıllar önce Altyapı çalışma grubunun raporlarında belirtilen hususlardır. Konyaaltı İlçesi hızla gelişen bir bölge olduğu için taşkın çalışmalara gecikmeden başlanmalıdır.
4. Önerilen projenin Taşkın Önleme Unsurlarını içermeyen bir çok farklı Proje Alanlarını önermiş olduğu görülmektedir. Bu alanların Taşkın Önleme Projesiyle ilişkilerinin kurulmadığı görülmektedir.
5. Boğaçayı için önerilen proje kentin öncelikleri arasında ne kadar yer alıyor sorusu bu kentte yaşayan ve temel birçok şehircilik ihtiyacı olan bireyler tarafından sorgulanmalıdır. Bu tür projeler her ne kadar vizyon projeler olsa da kamu yararı büyük önem taşımaktadır. Proje oldukça maliyetli ve uzun vadede tamamlanacak bir projedir. Bu bakımdan fayda ve maliyet analizleri

kamu yararı ilkeleri gözetilerek yapılmalıdır. Boğaçay Projesi'nin kamu yararı ilkelerini sağlayıp sağlamadığı konusunda da endişeler taşımaktayız.

6. Son güncel proje için Boğaçay Deresi çevresinde önemli bir yapılaşma alanı bulunmaktadır. Halbuki Antalya gibi sıcak kentlerde kentin planlanmasında kentin hem mikroklimasına katkı sağlayacak şekilde kuzey-güney koridorların güçlendirilmesi ve hem de bu alanların kamuya açık bir yeşil alan sistem kurgusu içinde değerlendirilmesi, turizme katkı sağlayacak şekilde rekreasyon olanaklarının çeşitlendirilmesi, halkın kullanımına olanak sağlayacak, sosyal ilişkilerin güçlendirilmesine katkı sağlayacak açık yeşil alanların oluşturulması önem taşımaktadır. Söz konusu projede park alanı olarak tanımlanan ve yeni bir yaşam alanı olarak nitelenen yerler sitelerin bahçeleri ve bu alanda yaşayan insanların kullanımına yönelik mekansal düzenlemelerden öte değildir. Halkın kullanımına olanak sağlayacak kamu alanları oluşturmak ve yeşil alan varlığı bakımından proje yetersizdir.
7. Projede ısrarla yeni bir yaşam alanı vurgusu yapılmaktadır. Halbuki zaten Boğaçay deresi ve çevresinde bir yaşam söz konusudur. Önemli olan bu yaşam alanlarının kalitesini arttıracak sosyal donatı alanlarına, açık-yeşil alanlara, kamusal alanlara ihtiyaç vardır. Su kaynakları çevresinde yaya yollarının sürekliliği ve kıyı kent ilişkisinin sağlanamadığı görülmektedir. Bunun yanında Projede denizle kentin kuzey-güney aksında önemli bir doğal koridor olan Boğaçay deresinin çevresindeki yapı yoğunluğu artırılarak yapılaşma talebi artırılmış, Boğaçay çevresinde yer alan yeşil aks da yeterli genişlikte ve konforda sağlanamamıştır. Kamu yararına, çevresel değerlere sürdürülebilir yeşil alan düzenlemelerine böylesine ihtiyaç ve uygun bir alan yeterli düzeyde değerlendirilememiştir.
8. Proje de konut ve ticari alan yaklaşımında yanlışlıktır.. Antalya'nın konut ihtiyacı var mıdır? Ticari alan ihtiyacı var mıdır? Bu alanlar Antalya halkına bir fayda sağlayacak mıdır? Bu sorulara bizce olumlu cevap vermek mümkün değildir. Sadece cazibe merkezi oluşturmak için bunların yapılması uygun bulunmamaktadır. Unutulmasın ki şehir sınırlarında, kırsala ve tarım alanlarına yakın oluşturulacak cazibe merkezleri zamanla ormanları, tarım alanlarını ve köyleri yutacaktır. Bunun bir çok örneğini Antalya daha önce yaşamıştır. Çakırlar, Doyran ve Bahtılı gibi köyler 20-30 yıl sonra bu projenin açtığı yoldan, siyasi baskılarla ilerleyerek yok olma tehlikesi bulunmaktadır. Bu nedenle; Boğaçay deresi, taşkından korunmak amacıyla ıslah edilmeli, dere boyunca dere kıyıları olabildiğince geniş bir bant halinde ağaçlandırılmalıdır. Bu şekilde Şehrin Batı ve Kuzey batısı belirgin bir yeşil sınıra sahip olacaktır. Oluşturulacak bu yeşil alanlardan Antalya halkının yararlanması sağlayacak, doğayla uyumlu, bu günkü Çakırlar örneğinde olduğu gibi mesire alanları oluşturulabilir.
9. Proje günümüzde bu aşamaya gelinceye kadar bir çok aşamalardan geçmiştir. İlk projede Yat Limanı Boğaçay Projesi'nin içerisinde yer alırken (Şekil 1) Meslek Odalarının itirazları ve projenin çevresel anlamda zarar vereceğinin belgeleriyle sunulması sonucunda ikinci projede iç liman kaldırılmıştır (Şekil 2).

Şekil 1. İlk Proje

Şekil2. İkinci Proje

İkinci Projede Limanın yer seçimindeki hatalar ve Konyaaltı kıyısına ve halkın Konyaaltı sahil kullanımına olumsuz etkiler değerlendirildiğinde Proje tekrar değişikliğe uğrayarak günümüzde sunumu yapılan son halini almış ve Yat Limanı Serbest Bölge yanına taşınmıştır (Şekil3) . Ayrıca sunumu yapılan projede Boğaçayın denizden itibaren 750 metrelik kısmı için uygulanacak etabın da dere tabanının -1,5 m derinliğe kadar kazılarak deniz suyunun kara içerisine sokulacağı görülmektedir. Antalya gibi zengin yer altı ve yerüstü kaynaklara sahip kentin, bu alanlara ilişkin geliştireceği projelerde ekolojik ve doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması önem taşımaktadır. Projede önerilen alan kullanımlarıyla ilgili olarak yer altı su kaynaklarının tuzlanma tehlikesi söz konusudur ve böyle olduğu takdirde geri dönülemez zararlar doğuracaktır. Alana ilişkin önlemlerin hassasiyetle ele alınması doğal kaynakların ve ekosistemin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Geçmişte edindiğimiz deneyimler göstermiştir ki, koruma-kullanma dengesini yeterince sağlayamadığımız planlar ve projelerde doğa bunun karşılığını çok acı bir şekilde vermektedir.

Şekil 3 . Güncel projede limanın konumu

10. Deniz suyunun 750m içeriye alınması gerek atıl durumda da olsa yer altı su kaynaklarını ve iç kısımlardaki tarım alanlarını da olumsuz etkileyecektir. Şu anda doğal olarak dere tarafından Konyaaltı plajına taşınan ve dalgalar ile plaja dağılan sediment deniz suyunun içeriye alınması ile plaja ulaşamayacak ve iç kısımda derinleştirilen denizin girdiği eski dere yatağında toplanmaya başlayacaktır. Zamanla açılan bu alanın sediment ile dolması, her yıl veya iki yılda bir temizlenmesini gerektirecek, bu da büyük bir iş gücüne ihtiyaç doğuracaktır. Sediment'in birikmesi ileride daha büyük taşkın riskleri doğuracaktır. Sedimenti toplamak için derenin yukarı kısımlarına yapılacak toplama barajları da sorunu çözmeyecektir. Yukarıda da belirtildiği gibi denizin 750m içeri alınması ileride birçok sorunun ortaya çıkmasına neden olabilir. Sadece dere çevresine planlanan konut ve ticari alanların rantını daha da yükseltmek için planlanmış, çok yanlış bir projedir.
11. Projenin uygulanması halinde Konyaaltı plajlarının doğal dengesinin devamlılığının bozulma riski bulunmaktadır.
12. Günümüzde sıkça karşılaştığımız bir başka husus projelerin birbirinden kopuk ve bağımsız olarak ilerlemesi, birbirleriyle ilişkilerinin kurulamamasıdır. Boğaçayı Projesi ve Konyaaltı Sahili Düzenleme Projesi birbirleriyle olan ilişkileri bağlantıları ve yaya sürekliliği sunumlarda belirtilmemiştir.
13. Boğaçayı Projesinin Konyaaltı Sahiline olumsuz etkilerinin giderilmesi ve Konyaaltı Sahilinin kamusal kullanımını kısıtlamaması açısından tekrar değerlendirilmesi gerekmektedir.

Antalya Kent Konseyi olarak Boğaçayı Projesinin sadece bir taşkın önleme projesi olarak ele alınmasını, son sunulan mevcut projenin kamu yararı taşımadığı, çevrenin sürdürülebilir kullanımını sağlayamayacağını, gelecekte ulaşım ve çevresel sorunlar doğuracağı, projenin uygulanmaması gerektiği görüşünderiz. Boğaçay deresi taşkından korumaya yönelik islah edilmeli ve dere boyunca dere kıyıları halkın açık ve yeşil alan kullanımına olanak verecek şekilde kamuya açık alan olarak düzenlenmeli, mümkün olduğunca geniş bir bant halinde ağaçlandırılmalıdır.